

A detailed illustration of a young boy with short, wavy blonde hair and rosy cheeks. He is wearing a brown ribbed sweater over a blue collared shirt. He is holding the lead rope of a dark brown horse with both hands. The horse has a white blaze on its face and its ears are pricked up. The background is plain white.

Uljás Musta

Anna
Sewell

WSOY

ULJAS MUSTA



ANNA SEWELL

Uljas Musta

HEVOSEN TARINA

PORVOO • HELSINKI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

näköispainos ntamo 2013

ISBN 978-952-215-453-8

tämä näköispainos julkaistaan Ahmet Ögütün teoksen
Fahrenheit 451: Uusintapainos rinnalla.

Fahrenheit 451: Uusintapainos toteutettiin Helsingissä
26.8.–1.9.2013

yhteistyössä

Checkpoint Helsinki / Chimney-projekti



www.checkpointhelsinki.fi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ntamo

2013

www.ntamo.net

Alkuteoksen nimi:

BLACK BEAUTY

Lyhentäen suomentanut

LIISA TULINIEMI

Kuvitus:

VICTOR AMBRUS

Toinen, korjattu painos

Werner Söderström Osakeyhtiön

kirjapaino Porvoo 1973

Ensimmäinen kotini

Ensimmäinen paikka minkä hyvin muistan oli suuri kaunis niitty, jonka keskellä oli kirkasvetinen lammikko. Lammikkoa varjostivat muutamat puut ja vedessä kasvoi kaisloja ja lumpeenkukkia. Toiselta puolen näkyi pensasaidan takaa kynnetty pelto, toiselta maantien varressa isäntämme talon portti. Niityn yläpäässä oli männikköä ja alalaidassa virtasi jyrkkä-äyräinen puro.

Pienenä varsana elin emoni maidosta, koska en osannut syödä ruohoa. Päivällä juoksentelin emon rinnalla ja yöllä makasin hänen lähellään. Hellesäällä seisoskelimme lammen rannalla puiden varjossa; kylmällä ilmalla suojanamme oli kodikas lämmin lato lähellä männikköä.

Heti kun tulin niin vanhaksi että pystyin syömään ruohoa, emo alkoi käydä töissä päivisin ja tuli illaksi takaisin.

Niityllä oli kuusi muutakin nuorta varsaa, vanhempia kuin minä, muutamat melkein täysikasvuisten hevosten kokoisia. Minä juoksentelin niiden kanssa, ja meillä oli oikein hauskaa. Laukkasimme yhdessä ympäri niittyä niin kovaa kuin jaksoimme. Toisinaan leikkimme oli aika rajua, sillä monesti isot varsat myös purivat ja potkivat laukatessaan.

Kun varsat eräänä päivänä innostuivat potkimaan tavallista enemmän, emoni hirnahti ja kutsui minut luokseen. Emo sanoi:

— Paina mieleesi mitä nyt sanon sinulle. Nuo täkäläiset varsat ovat kyllä oikein hyviä, mutta ne ovat työhevosten varsoja eivätkä tietenkään ole oppineet tavoille. Sinä olet jalorotuinen; isäsi on maineikas näillä seuduilla ja isoisäsi voitti kaksi kertaa



pokaalin Newmarketin kilpailuissa. En ole ikinä tavannut hevosta, jolla olisi ollut yhtä miellyttävä luonne kuin isoäidilläsi, enkä usko että olet nähnyt minunkaan koskaan potkivan tai purevan.

Toivottavasti sinusta tulee lempeä ja hyvä hevonen etkä milloinkaan opi huonoja tapoja. Tee työsi hyvillä mielin; nosta ravatessa jalkojasi kunnolla, älä ikinä pure äläkä potki edes leikilläsi.

En ole milloinkaan unohtanut emon neuvoa; tiedän että hän oli viisas vanha hevonen, ja isäntä piti häntä suuressa arvossa. Emon nimi oli Herttuatar, mutta isäntä sanoi häntä usein Lemmikiksi.

Isäntämme oli hyvä ja ystävällinen mies. Hän antoi meille kunnollista ruokaa, hyvän asunnon ja ystävällisiä sanoja ja jut-teli meille yhtä lempeästi kuin omille lapsilleen. Me kaikki pi-dimme hänestä, ja emo oli häneen syvästi kiintynyt. Nähdes-sään hänet portilla emo aina hirnahti ilosta ja laukkasi hänen luokseen. Isäntä taputteli ja silitti emoa ja sanoi:

— Kas niin, kunnan Lemmikki! Kuinka pikku Mustasi voi? Minä olin näet pikimusta.

Sitten hän tavallisesti antoi minulle palan maukasta leipää ja joskus emolle porkkanan. Kaikki hevoset tulivat aina hänen luokseen, mutta minä luulen, että emo ja minä olimme hänen suosikkejaan. Emo vei hänet aina markkinapäivinä kaupun-kiin kevyillä rattailla.

Talossa oli Dick-niminen renkipoika, joka kävi joskus nii-tyllä poimimassa karhunvatukoita pensasaidasta. Syötyään marjoja kyllikseen hän tahtoi pitää vähän hauskaa varsojen kustannuksella ja heitteli niitä oksilla ja kivillä saadakseen ne laukkaamaan. Emme paljon piitanneet hänestä vaan laukka-simme pois lähettyviltä; mutta joskus kivi sattui osumaan ja teki kipeää.

Kerran Dick piti taas peliään tietämättä, että isäntä näki viereiseltä pellolta hänen puuhansa. Isäntä hyppäsi samassa pensasaidan yli, tarttui Dickiä käsivarresta ja antoi pojalle sel-laisen korvapuustin, että tämä kiljahti. Isännän nähdessämme laukkasimme lähemmäksi katsomaan mitä tapahtui.

— Mokoma nulikka, viitsitkin ahdistella varsoja, sanoi isän-tä. — Tämä ei ole ensimmäinen kerta, mutta olkoon viimeinen. Siinä on palkkasi, saat lähteä täältä. En halua pitää sinua enää talossa.

Sen jälkeen emme nähneet Dickiä.

Vanha Daniel joka hoiti hevosia, oli aivan yhtä leppoisa mies kuin isäntäkin, joten meidän oli oikein hyvä olla.

Metsästys

En ollut vielä kahdenkaan vuoden ikäinen, kun sattui tapaus jota en milloinkaan unohda.

Oli varhainen kevät; yöllä oli vähän pakastanut ja pelloilla ja niityillä oli vielä hiukan usvaa.

Olin syömässä ruohoa toisten varsojen kanssa niityn alalaidassa, kun kaukaa alkoi kantautua ääntä, joka kuulosti koirien haukunnalta.

Vanhin varsoista nosti päätään, höristi korviaan ja sanoi: — Ne ovat metsästyskoiria! Sitten se lähti laukkaamaan toiset kannoillaan niityn ylälaitaan, mistä näki pensasaidan yli monen saran päähän. Emo ja isännän vanha ratsuhevonen seisovat myös lähettyvillä ja näyttivät tietävän mitä oli tekeillä.

— Ne ovat löytäneet jäniksen, sanoi emoni. — Jos ne tulevat tätä tietä, nähdään takaa-ajo.

Pian koirat syöksyivätkin alas viereistä, vehnänlaihoa kasvavan pellon laitaa. En ollut vielä ikinä kuullut sellaista meteliä! Se ei ollut haukkua, ulvontaa eikä vinkumista; ne räyskivät yhtä mittaa »Vou, vou, ou, ou, ou. Vou! Vou, ou, ou!» kimeällä äänellä. Niiden perässä ratsasti joukko miehiä, muutamilla yllään vihreä takki. Ratsut laukkasivat minkä ikinä pääsivät.

Vanha hevonen korskahteli ja katseli niitä innoissaan ja me nuoret varsat olisimme halunneet laukata mukana, mutta ne häipyivät pian alempana oleville pelloille. Siellä ne näyttivät

pysähtyvän; koirat lakkasivat haukkumasta ja juoksentelivat joka suuntaan kuono maassa.

— Ne ovat eksyneet jäljiltä, sanoi vanha hevonen. — Ehkä jänis pääsikin pakoon.

— Mikä jänis? minä kysyin.

— Kuka tietää; se voi olla vaikka meidän omia jäniksiämme tuolta männiköstä. Koirille ja miehille kelpaa ajettavaksi mikä tahansa eteen osuva jänis.

Ennen pitkää koirat aloittivat uudestaan: »Vou, vou, ou, ou!» Ne tulivat kaikki takaisin ja ryntäsivät täyttä vauhtia siihen kohtaan niittyä, missä puro solisi jyrkän töyrään ja pensasaidan katveessa.

— Nyt jänis tulee näkyviin, sanoi emo, ja samassa suunnitaan säikkynyt jänis syöksyi ohitse kohti männikköä. Perässä tulivat koirat metsästäjät kintereillään. Ne lensivät äyrään ja joen poikki ja pyyhälsivät halki niityn. Kuusi, kahdeksan miestä kannusti hevosensa taitavasti koirien kintereillä pensasaidan ja joen yli. Jänis yritti pensasaidan läpi, mutta se oli liian tiheä. Se kääntyi äkkiä ympäri ja yritti tielle päin.

Mutta voi, liian myöhään! Koirat olivat sen kimpussa rai-vokkaasti haukkuen. Kuulimme huudon, ja jänis oli mennyt. Eräs metsästäjistä ratsasti paikalle ja hätisteli ruoskallaan pois koirat, jotka olivat repiä saaliin kappaleiksi. Mies riiputti koi-vesta raadeltua ja verta vuotavaa jänistä, ja toiset olivat hyvin tyytyväisen näköisiä.

Mutta minä olin niin ällistynyt, etten heti huomannut mitä puron rannalla tapahtui. Kun katsoin sinne, minua kohtasi surullinen näky. Kaksi hyvää hevosta oli suistunut jokeen, toinen taisteli juuri virtaa vastaan ja toinen korisi ruohikossa. Eräs ratsastajista nousi vedestä mudan peittämänä, toinen makasi aivan hiljaa.

— Hän on taittanut niskansa, sanoi emo.

— Se oli ihan oikein, sanoi eräs varsoista.



näköispainos ntamo 2013



Kirjan kertojaminä on uljas, jalorotuinen hevonen, joka on lapsuudessaan tottunut ystävällisyyteen ja hellyyteen. Menetettyään hyvän isäntänsä se joutuu ajattelemattomien, kovasydämisten ihmisten haltuun, kärsii tapaturman humalaisen ratsastajan mielettömyyden takia ja palvelee sen jälkeen kaupungissa ajurin hevosenä. Sen elämä on ankaraa työntekoa, uuvuttavaa. Mutta lopulta se pääsee jälleen vihreille laitumille, saa onnellisen kodin ja tapaa hyvän ystävänsä vuosien takaa. Anna Sewellin klassinen ja nyt myös television sarjafilmistä tuttu hevostarina ilmestyi ensi kerran 1878 ja on siitä lähtien ollut nuorten rakastetuimpia kirjoja kautta maailman. Sitä on painettu yli 30 milj. kappaletta.

Mutta Apartheid-aikana Etelä-Afrikassa se joutui kiellettyjen kirjojen listalle – sen nimessä esiintyi väärä sana: ”musta”.

Tämä näköispainos julkaistaan Helsingin juhlatiimoilla 2013 toteutetun Ahmet Ögütin teoksen *Fahrenheit 451: Uusintapainos* rinnalla. Teos nosti esiin eri aikoina absurdeista ja yllättävistä syistä sensuroituiksi tai vainotuiksi joutuneita kirjoja. Yhteistyössä Checkpoint Helsinki www.checkpointhelsinki.fi